

Kela|Fpa®

**Autismikirjon kuntoutus
Kelan järjestämänä**

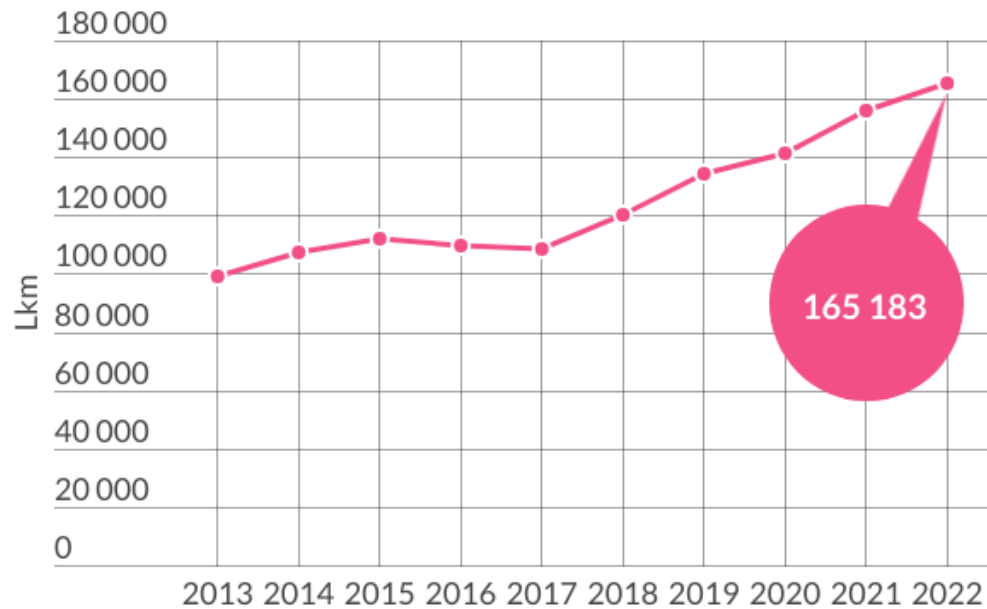
Kelan järjestämä kuntoutus

- [Ammatillinen kuntoutus](#)
  - Tukea työllistymiseen, opiskeluihin ja työssä pysymiseen ja sinne palaamiseen
  - 16-29-vuotiaat nuoret nyt myös ilman lääkärinlausuntoa osaan ammatillisen kuntoutuksen palveluista.
- [Vaativa lääkinnällinen kuntoutus](#)
  - Tavoitteena on, että sairaudesta tai vammasta huolimatta pystyy työskentelemään tai selviytymään arkielämän toiminnoista paremmin.
- [Kuntoutuspsykoterapia](#)
  - Tavoitteena on edistää kuntoutujan työ- ja opiskelukykyä sekä tukea opintojen edistymistä, työelämässä pysymistä ja työelämään siirtymistä tai sinne palaamista.
- [Harkinnanvarainen kuntoutus](#)
  - Tavoitteena tukea arjen ja työn toiminnoissa sekä kuormittavissa tilanteissa sairauden kohdattua.

Kuntoutuksen asiakkaat vuonna 2022

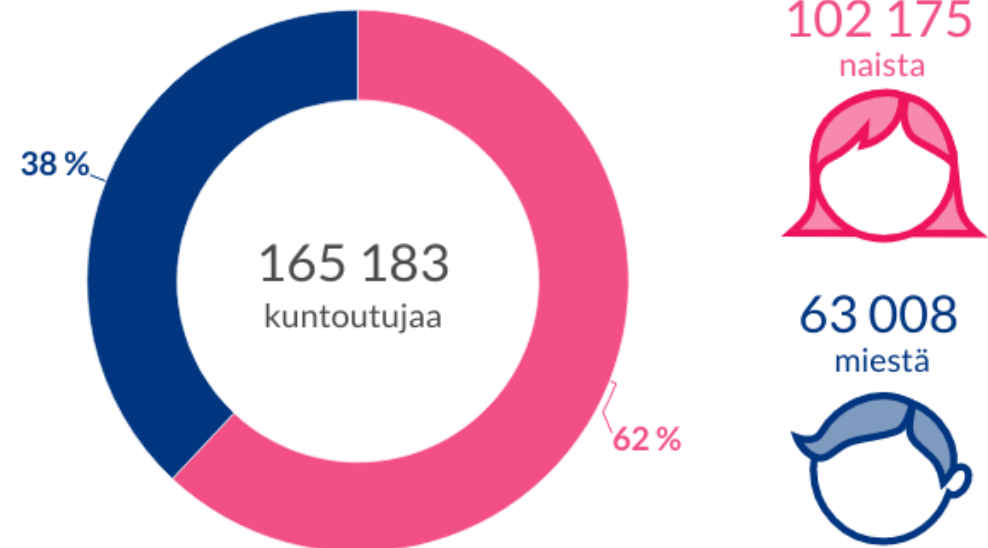
Asiakkaiden määrä on kasvanut lähes 70 % vuosina 2013–2022

Kuntoutusasiakkaat 2013–2022

Suurin osa kuntoutusasiakkaista on naisia

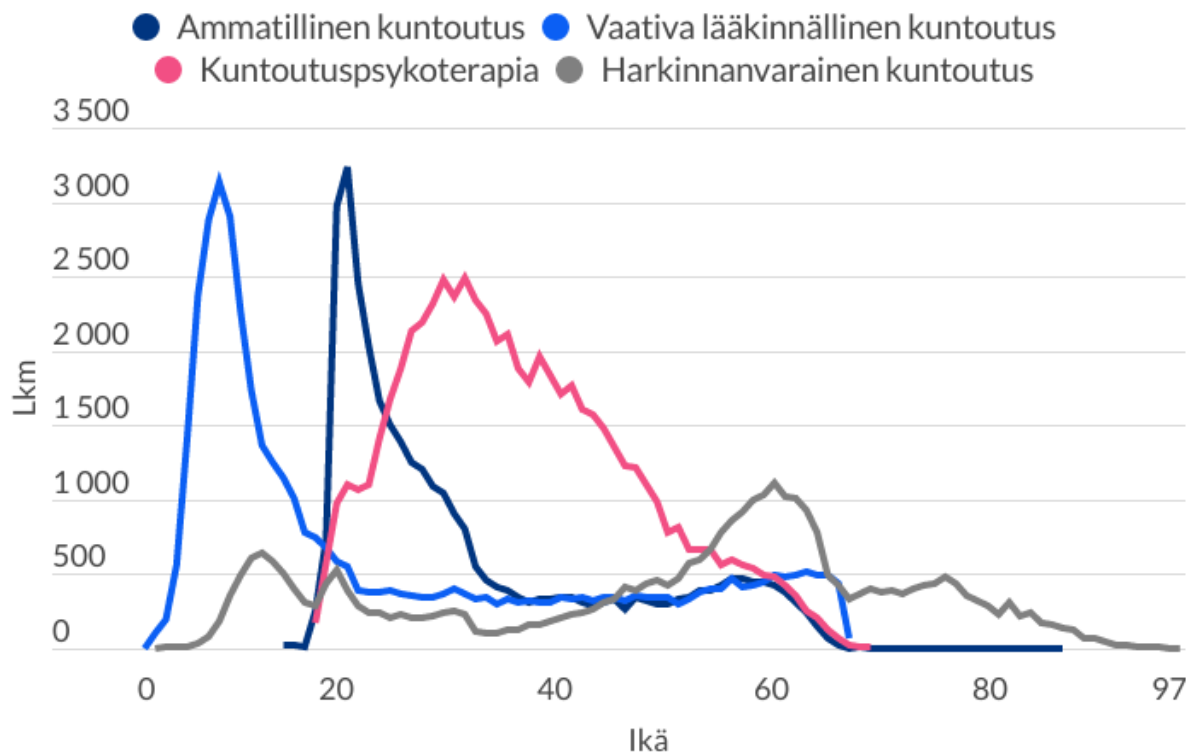
Kuntoutusasiakkaat sukupuolen mukaan

Kuntoutuksen asiakkaat vuonna 2022

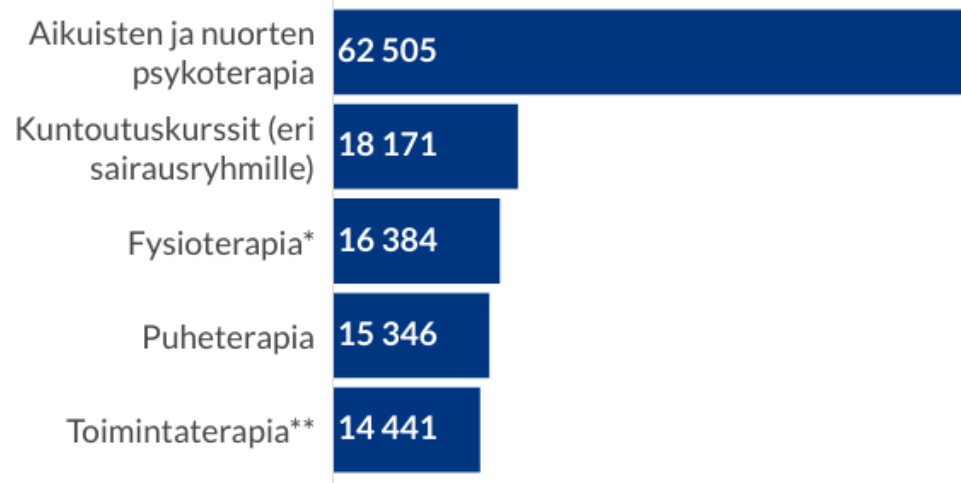
Kuntoutuksen tarve on erilaista eri ikäryhmissä

Kuntoutusasiakkaat ikäryhmittäin

Top 5 kuntoutuspalvelut

Viisi yleisintä kuntoutuspalvelua asiakasmäärän mukaan

*Sisältää lasten ja nuorten fysioterapian

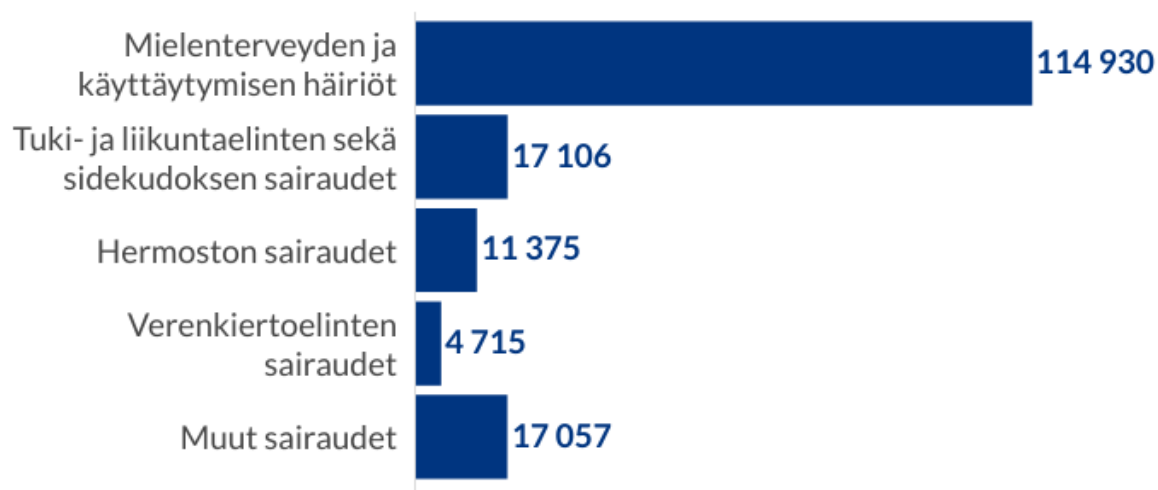
**Sisältää lasten ja nuorten toimintaterapian

Kuntoutuksen asiakkaat vuonna 2022

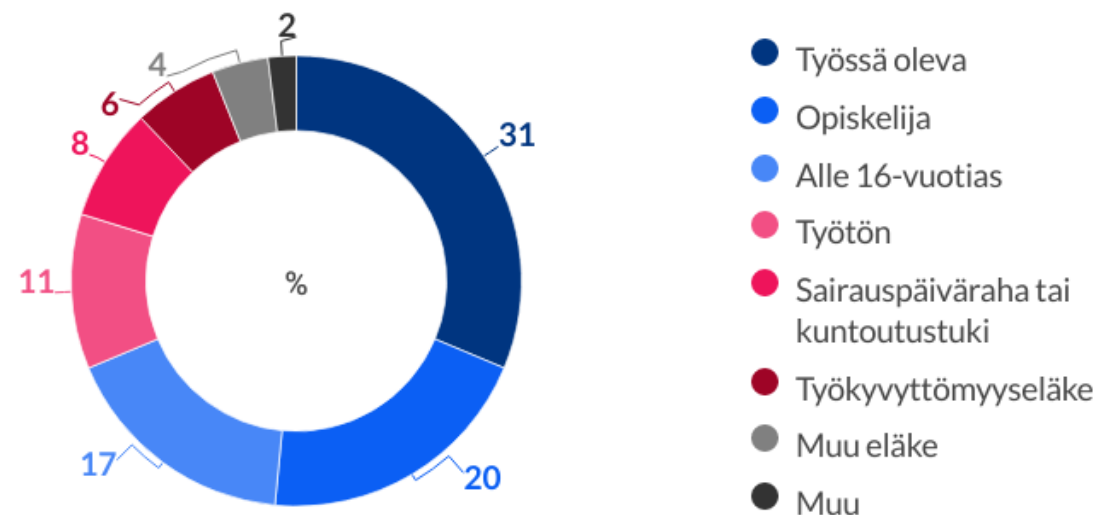
Kuntoutus kohdistuu asiakkaisiin, joiden sairaus aiheuttaa todennäköisimmin työkyvyttömyyttä

Kuntoutusasiakkaat sairauspääryhmän mukaan

Puolet kuntoutusasiakkaista on työssä olevia tai opiskelijoita

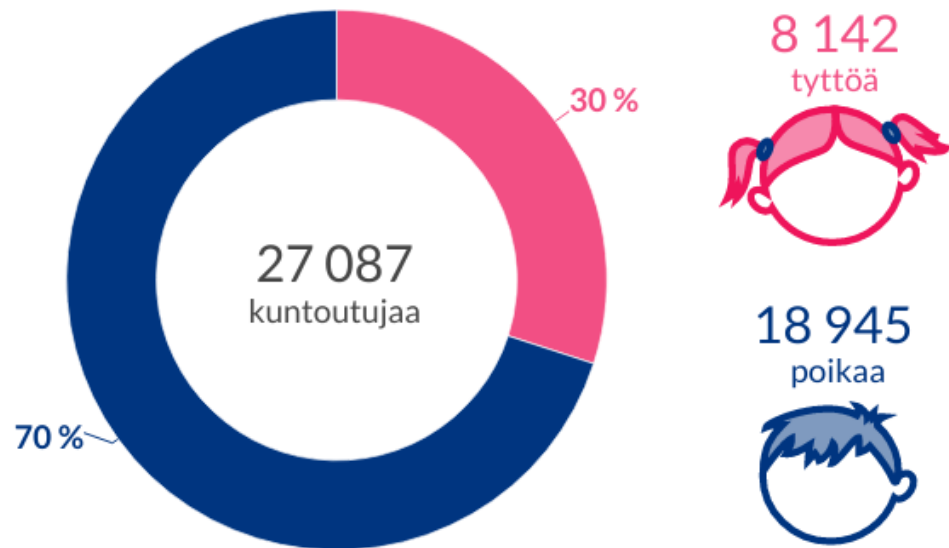
Kuntoutusasiakkaiden tilanne ennen kuntoutuksen alkua

Lasten (0–15-vuotiaiden) kuntoutus vuonna 2022

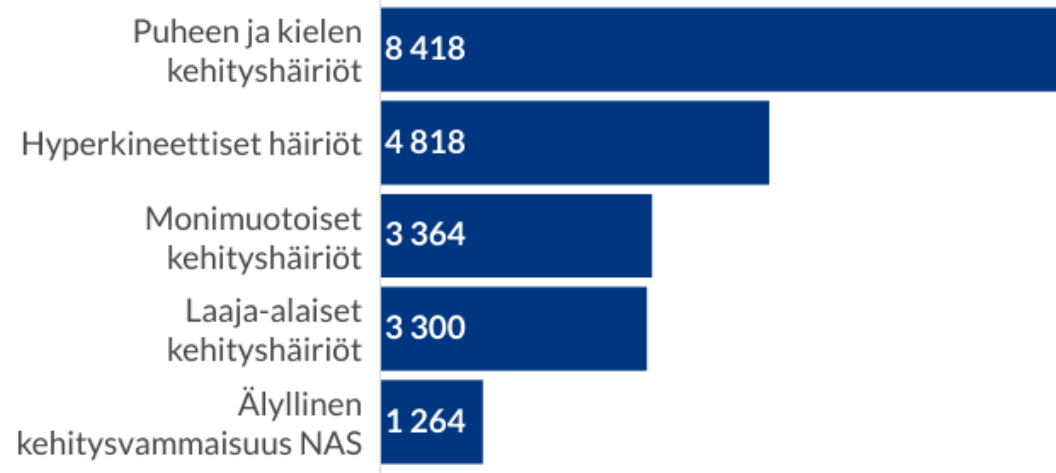
Suurin osa 0–15-vuotiaista
kuntoutusasiakkaista on poikia

Kuntoutusasiakkaat sukupuolen mukaan

Yleisimmin kuntoutusta saadaan
erilaisiin kehityshäiriöihin

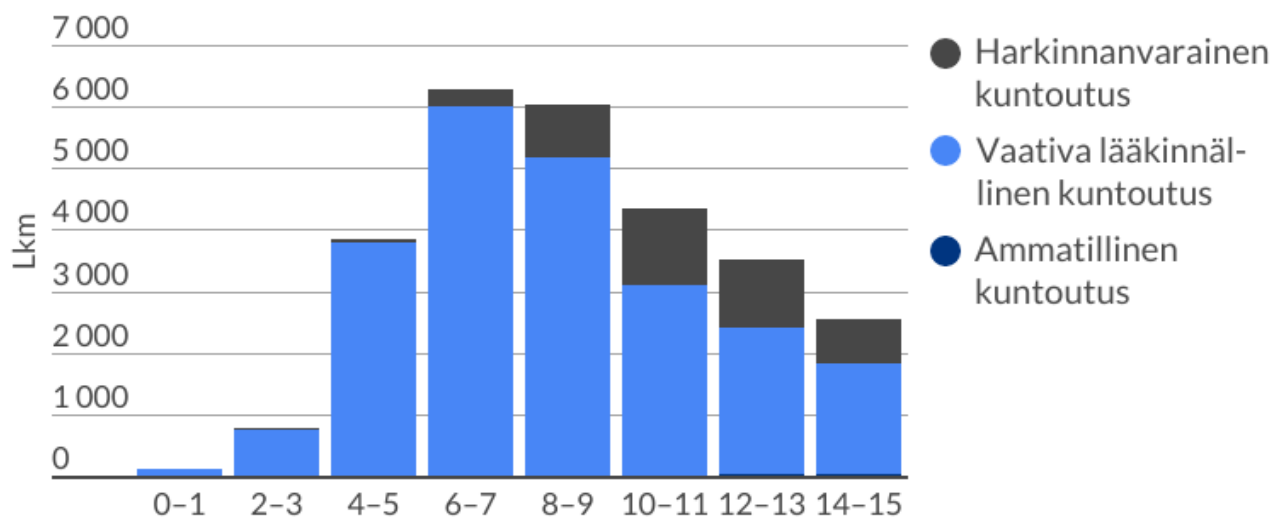
Viisi yleisintä sairausdiagnoosia asiakasmäärän mukaan

Lasten (0–15-vuotiaiden) kuntoutus vuonna 2022

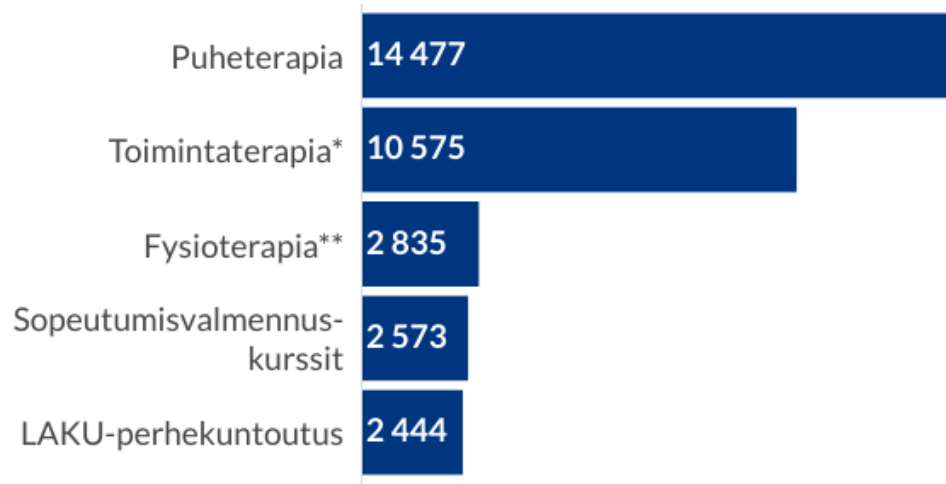
Kuntoutukseen hakeudutaan useimmin koulun alkaessa

Kuntoutusasiakkaat ikäryhmittäin

Top 5 kuntoutuspalvelut

Viisi yleisintä kuntoutuspalvelua asiakasmäärän mukaan

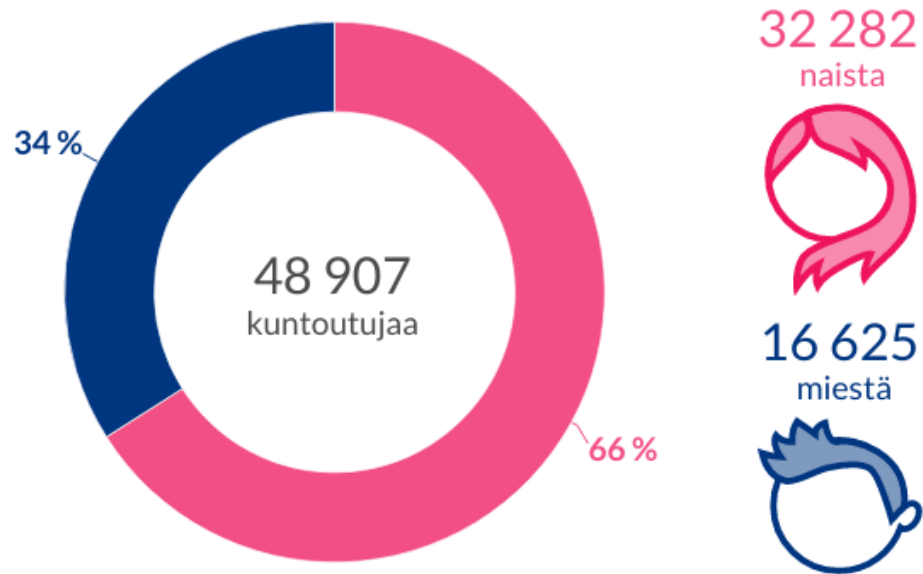
*Sisältää lasten ja nuorten toimintaterapian

**Sisältää lasten ja nuorten fysioterapian

Nuorten (16–29-vuotiaiden) kuntoutus vuonna 2022

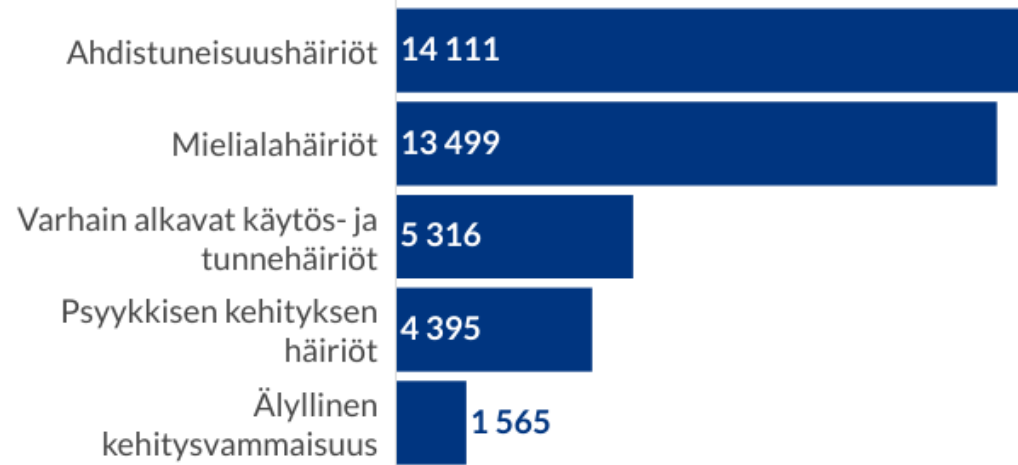
Suurin osa 16–29-vuotiaista kuntoutusasiakkaista on naisia

Kuntoutusasiakkaat sukupuolen mukaan

Valtaosa saa kuntoutusta ahdistuneisuus-
häiriöiden tai mielialahäiriöiden perusteella

Viisi yleisintä sairausryhmää asiakasmäärän mukaan

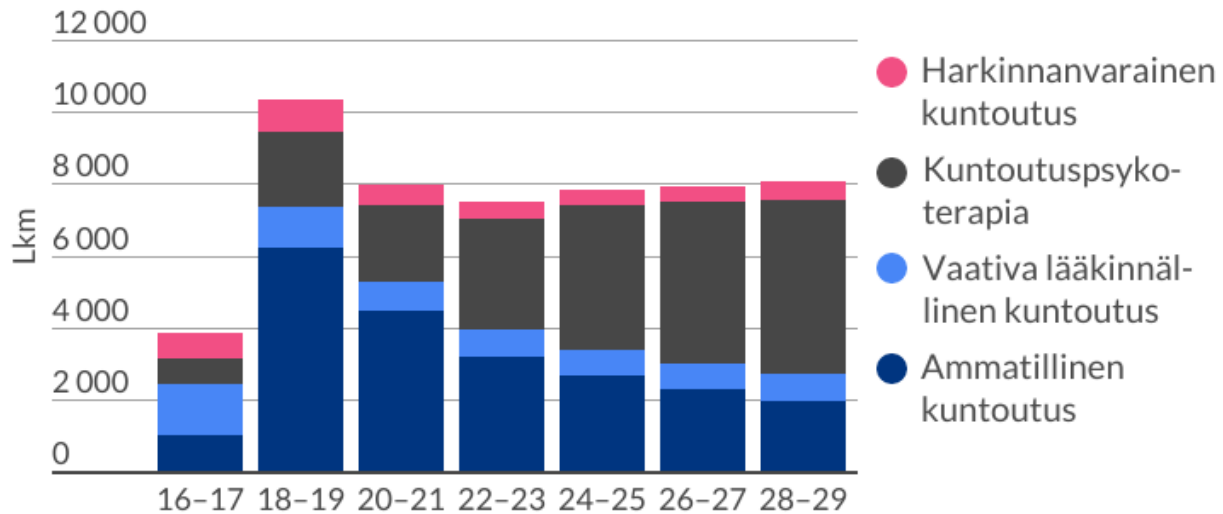

Nuorten (16–29-vuotiaiden) kuntoutus vuonna 2022

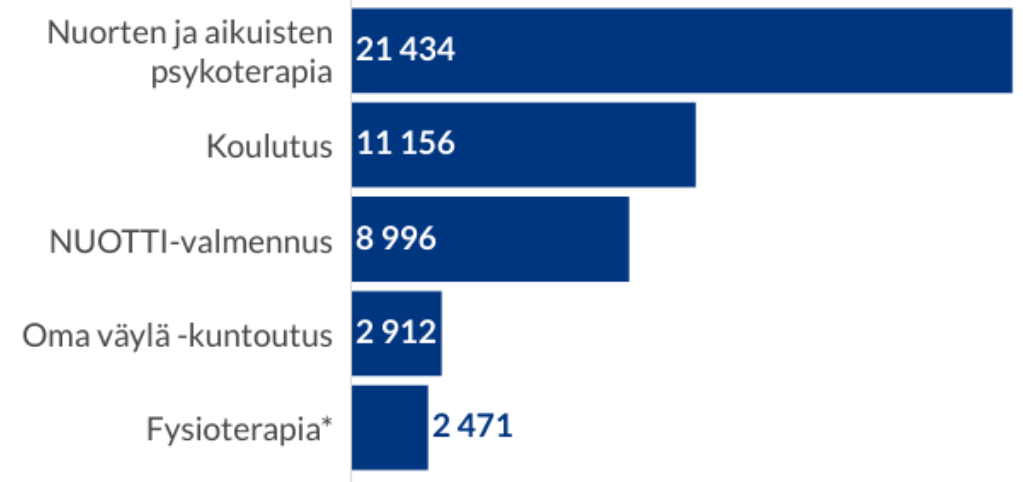
Kuntoutus on pääosin ammatillista kuntoutusta ja kuntoutuspsykoterapiaa

Kuntoutusasiakkaat ikäryhmittäin

Top 5 kuntoutuspalvelut

Viisi yleisintä kuntoutuspalvelua asiakasmäärän mukaan

*Sisältää lasten ja nuorten fysioterapian

Kelan kuntoutus on aina tavoitteellista

- Kuntoutuksen lähtökohtana on aina hyvä kuntoutuskäytäntö
- Asiakkaan asettamat tavoitteet ohjaavat kuntoutuksen toteuttamista
- Kuntoutus toteutuu samansisältöisenä palvelukuvauksen mukaisesti palveluntuottajasta riippumatta

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen rahoituksella järjestettävä toiminta

- Kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit
- Moniammatillinen yksilökuntoutus
- Neuropsykologinen kuntoutus
- LAKU-perhekuntoutus
- Oma väylä -kuntoutus

+ Lisäksi tutkimus- ja kehittämistoimintaa

Palvelut järjestetään Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista 12§ mukaisesti

Yleiset edellytykset

- Harkinnanvaraisen kuntoutuksen voidaan arvioida olevan vaikuttavaa ja asiakkaalle tarpeellista silloin, kun kuntoutustoimenpiteellä voidaan parantaa tai turvata asiakkaan työ-, opiskelu- tai toimintakykyä.
- Asianmukainen diagnoosi on varmentunut sekä akuutti alkuvaiheen hoito ja kuntoutus toteutunut.
- Kuntoutuksen tulee ajoittua mahdollisimman varhaiseen vaiheeseen, että sen avulla pystytään todennäköisesti hidastamaan kuntoutujan sairauksiin liittyvää työ- tai toimintakyvyn laskua.
- Lisäksi harkinnanvaraisena kuntoutuksena myönnettäville eri palveluille on asetettu palvelukohtaisia tavoitteita ja myöntöedellytyksiä.

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

- Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen tavoitteena on, että asiakas pystyy sairaudestaan tai vammastaan huolimatta tekemään töitä tai selviytymään arkielämän toiminnoista paremmin.
- Asiakkaalla voi olla oikeus vaativaan lääkinälliseen kuntoutukseen, jos
  - hän on alle 65-vuotias
  - hänellä on vamman tai sairauden vuoksi huomattavia vaikeuksia selviytyä arjen toimissa ja osallistua niihin
  - kuntoutuksen tarve kestää vähintään vuoden
  - kuntoutus ei liity välittömästi sairaanhoitoon
  - kuntoutuksen tavoitteet eivät ole hoidollisia, vaan tukevat suoriutumista ja osallistumista.
- Jos asiakas on julkisessa laitoshoidossa, hänellä ei ole oikeutta Kelan järjestämään vaativaan lääkinälliseen kuntoutukseen.
- Vaativaa lääkinällistä kuntoutusta varten asiakas tarvitsee kuntoutussuunnitelman.
- Kurssien ja moniammatillisen yksilökuntoutuksen lisäksi mahdollisia palveluja ovat erilaiset avoterapiat.

Kuntoutuksen järjestäjät

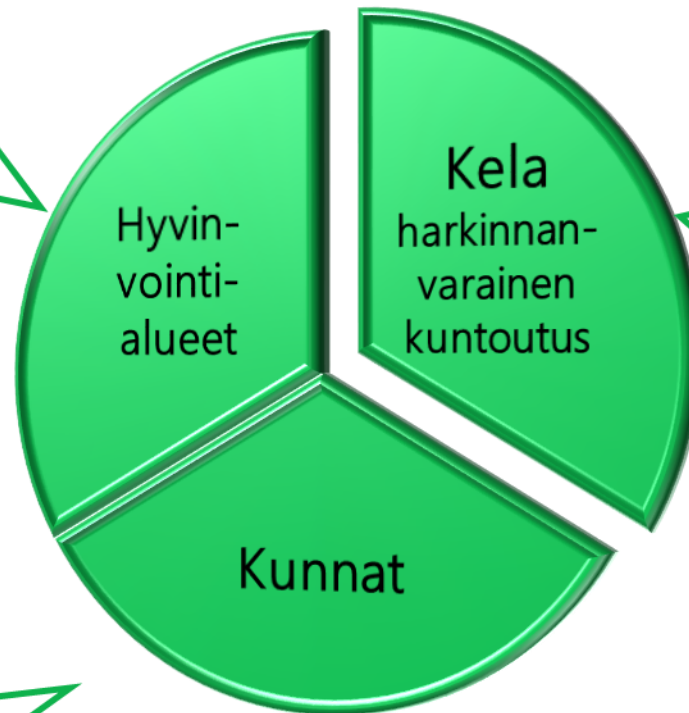
Ensisijainen kuntoutuksen järjestäjä

Perusterveydenhuolto, ESH, sotepalvelut

- Ennaltaehkäisy
- Varhainen tuki
- Asianmukainen hoito ja psykoedukaatio
- Moniammatilliset arviot
- Alkuvaiheen kuntoutus

Varhaiskasvatus, koulut, oppilaitokset

- Ennaltaehkäisy
- Varhainen tuki
- Psykoedukaatio
- Oppimisen tuki

Hyvinvointialueiden ja kuntien palveluja täydentävä rooli (KKRL12§)

Sopeutumisvalmennuskurssit

- ADHD ja autismikirjon häiriöt
- Neuropsykiatriset yksilöpalvelut
- LAKU –perhekuntoutus
- Oma väylä –kuntoutus
- Neuropsykologinen kuntoutus

Lakisääteinen (KKRL 9§) vaativa lääkinnällinen kuntoutus

Kela|Fpa®

Sopeutumisvalmennuskurssit

Sopeutumisvalmennuksen perhekurssit lapselle

- Kela järjestää perhekursseja lievän ja keskivaikean ja varhain alkaneiden ja vaikea-asteisten autismikirjon häiriöiden lapsille ja heidän perheilleen.
- Sopeutumisvalmennuksen asiakkaat ovat Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen ja/tai vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen asiakkaita.
- Sopeutumisvalmennus on moniammatillista ja ryhmämuotoista kuntoutusta.
- Sopeutumisvalmennukseen osallistuminen on ajankohtaista esimerkiksi silloin, kun lapsen diagnoosi on tuore ja perhe tarvitsee keinoja arjessa selviytymiseen.
- Kurssilla lapsi ja hänen perheensä saavat tukea arkipäivän ongelmatilanteisiin ja apua elämäntilanteensa selkeyttämiseen.
- Kuntoutuksella pyritään mm. turvaamaan toimintakykyä, vahvistamaan elämänhallintaa ja tukemaan itsehoitoa.
- Kurssilla perhe saa myös tietoa lapsen häiriöstä, kuntoutuskäytännöistä ja oman asuinpaikkakuntansa tukiverkostoista.

Perhekurssien tarkoitus ja tavoitteet

- Kurssilla lapsi ja hänen perheensä saavat monipuolista neuvontaa ja ohjausta sekä keinoja jatkaa mahdollisimman täysipainoista elämää lapsen autismin kanssa.
- Kuntoutuksella pyritään vahvistamaan koko perheen voimavaroja ja elämänhallintaa sekä antamaan tukea perheen ja lähiverkoston yhteistyöhön.
- Kuntoutus tarjoaa myös mahdollisuuden tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia perheitä.

- Kurssilla perhe saa
  - tukea lapsen oirekuvan hallintaan ja käsittelyyn
  - tietoa ja ymmärrystä autismista
  - ohjausta ajankäytön haasteisiin sekä ratkaisuja arjen kuormitustekijöihin
  - ohjausta arjen sujuvuutta tukevien menetelmien käytöstä
  - apua tuentarpeen sekä tukikeinojen kartoittamiseen
  - vertaistukea.

Sopeutumisvalmennuskurssien toteutus

- Kuntoutus toteutetaan ryhmäkuntoutuksena
- Toteutuksessa otetaan huomioon lapsen ja hänen perheensä yksilöllinen kuntoutustarve ja –tavoite sekä ryhmän yhteiset tavoitteet
- Kurssit sisältävät muun muassa ryhmäkeskusteluja ja pienryhmätyöskentelyä, monipuolista tekemistä sekä yksilöllisiä haastatteluja, tapaamisia ja keskusteluja kuntoutusasiantuntijoiden kanssa.
- Kuntoutuspäivän pituus on 6 tuntia, josta ohjattua kuntoutusta on 4 tuntia

Lievä tai keskivaikea autismikirjon häiriö

Kohderyhmä

- Kurssi on tarkoitettu autismikirjon häiriö-diagnoosin saaneelle lapselle, joka on kognitiivisesti normaalitasoinen.
- Kuntoutusta järjestetään seuraaville kohderyhmille:
  - Koulunsa aloittavat ja heidän perheensä
  - alakoululaiset ja heidän perheensä
- Lisäksi lapsella saattaa olla
  - käytös- ja tunne-elämän oireita, jotka liittyvät neuropsykiatriseen häiriöön tai sen oireisiin
  - tarkkaavuuden säätelyn, toiminnanohjauksen sekä aistitiedon käsittelyn vaikeutta
  - jokin muu neuropsykiatrinen häiriö

Lievä tai keskivaikea autismikirjon häiriö

Rakenne

- Kurssi toteutetaan 9 kuukauden aikana.
- Kurssiin sisältyy 2 kuntoutusjaksoa, jotka kestävät 5 vuorokautta.
- Lapsen perhe osallistuu kurssille lapsen kanssa.
- Kurssille voi osallistua myös avomuotoisesti eli käydä siellä kotoa käsin

Varhain alkanut ja vaikea-asteinen autismikirjon häiriö

Kohderyhmä

- Kurssi on tarkoitettu kehitysvammaiselle autismikirjon häiriö-diagnoosin saaneelle lapselle, jonka kognitiivinen taso on heikko/normaalia heikompi.
- Kuntoutusta järjestetään seuraaville kohderyhmille:
  - yli 4-vuotiaat, alle kouluikäiset lapset perheineen
  - alakoululaiset perheineen
  - yläkoululaiset perheineen.
- Lapsella saattaa olla autismikirjon häiriön ja kehitysvamman lisäksi
  - haastavaa käyttäytymistä ja käytös- ja tunne-elämän oireita, jotka liittyvät neuropsykiatriseen häiriöön tai sen oireisiin
  - tarkkaavuuden säätelyn, toiminnanohjauksen sekä aistitiedon käsittelyn vaikeutta
  - jokin muu neuropsykiatrinen häiriö.

Varhain alkanut ja vaikea-asteinen autismikirjon häiriö

Rakenne

- Kurssi toteutetaan 6 kuukauden aikana.
- Kurssiin sisältyy 1 kuntoutusjakso, joka kestää 5 vuorokautta.
- Lapsen perhe osallistuu kurssille lapsen kanssa.
- Kurssille voi osallistua myös avomuotoisesti eli käydä siellä kotoa käsin

Kursseille hakeminen

Hakeminen

- Asiakasperhe keskustelee kuntoutuksesta hoitavan tahon kanssa, joka tekee tarvittaessa kuntoutussuosituksen
  - B-lääkärinlausunto tai vastaavat tiedot sisältävä lääketieteellinen selvitys, josta ilmenee sairaus, suositeltu kuntoutus ja sen tavoitteet.
- Asiakas täyttää ja lähettää harkinnanvaraisen kuntoutuksen hakemuslomakkeen KU132 Kelaan
  - Liitteeksi kuntoutussuositus
- Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen asiakas hakee kurssia hakemuslomakkeella KU104
  - Liitteeksi tarvitaan voimassaoleva kuntoutussuunnitelma suosituksineen
- Asiakas saa kirjallisen päätöksen postitse.
- Päätös kuntoutuksesta lähetetään myös tiedoksi palveluntuottajalle, milloin se toimii paikkavarauksena ja maksusitoumuksena.

Kela|Fpa®

LAKU-perhekuntoutus

LAKU-perhekuntoutuksen tarkoitus ja tavoitteet

- Kuntoutuksen tarkoitus on, että
  - Perhe saa lapsen tai nuoren kasvuun ja kehitykseen liittyvää tietoa ja konkreettisia ohjeita siihen, miten helpottaa perheen arjen sujumista ja selviytymistä haastavista tilanteista
  - Varhaiskasvatus tai koulu saavat konkreettisia ja toimivia keinoja, joiden avulla lasta tai nuorta voi tukea varhaiskasvatuksen tai koulun arjessa sekä hänen toimiessaan kavereiden kanssa.
- Tapaamisten tavoitteina on, että asiakas
  - oppii ymmärtämään lapsen tai nuoren oireita ja käyttäytymistä sekä suhtautumaan tilanteisiin rakentavasti
  - löytää itselleen keinoja edistää oman arjen sujumista
  - löytää keinoja kehittää sosiaalisia taitojaan vuorovaikutuksen ja tunnetaitojen vahvistamiseksi
  - kokee esim. kodin ja muiden arjen toimijoiden välisen yhteistyön toimivaksi sekä lapsen/nuoren toimintaa ja osallistumista aidosti tukevaksi
  - saa vuorovaikutuksessa muiden perheiden kanssa jakaa elämäntilanteeseensa liittyviä kokemuksia, tietoja ja neuvoja.
- **Lisäksi perhe asettaa omat tavoitteensa kuntoutusjaksolle**

LAKU-perhekuntoutuksen kohderyhmä

- LAKU -perhekuntoutuksen asiakas on kouluikäinen lapsi tai nuori ja hänen perheensä
  - Perheeseen kuuluvat perheen itsensä määrittämät lapsen tai nuoren päivittäiseen elämään kuuluvat omaiset tai läheiset henkilöt.
- Kuntoutukseen osallistuu lapsi tai nuori, jolla on todettu asianmukaisen diagnostisen arvion perusteella jokin neuropsykiatrinen häiriö
  - ADHD, autismikirjon häiriö, pitkäaikaiset tic-oireet/Touretten oireyhtymä
- Lisäksi lapsella tai nuorella on
  - pitkäkestoisen, monimuotoisen kuntoutuksellisen tuen ja ohjauksen tarve
  - häiriöitä, jotka vaikuttavat toimintakykyä heikentävästi arjen ympäristöissä, kuten päiväkodissa, koulussa tai kotona
  - mahdollisesti myös samanaikaisia käytös- ja tunne-elämän oireita, jotka liittyvät neuropsykiatriseen häiriöön tai sen oireisiin (esim. impulsiivisuuteen).

**LAKU-perhekuntoutuksen tarjoama tuki
ei ole riittävä lapsille, joilla on
huomattavia rajoitteita arjen
suoriutumisessa tai osallistumisessa.**

Kuntoutuksen sisältö (18 kk)

- Perheen tapaamisia
- Yhteistyöpalavereita
- Vertaistukea
- Seurantatapaamisia

Näin ohjataan LAKU-perhekuntoutukseen

- Kun asiakas hakee Kelasta LAKU-perhekuntoutusta, hän tarvitsee julkisessa terveydenhuollossa tehdyn B-lausunnon tai muun lääketieteellisen selvityksen, joka sisältää vastaavat tiedot kuin B-lausunto
- Suosituksen voi tehdä lääkäri, joka tuntee asiakkaan ja perheen kokonaistilanteen.

Kuntoutukseen ohjautuessa tulee kiinnittää huomiota

- Perheen kokonaisvaltaiseen tilanteeseen
- Lapsen mahdollisiin samanaikaishäiriöihin sekä toimintakykyyn
- kuntoutuksen oikea-aikaisuuteen ja kuntoutusmotivaatioon

Muuta huomioitavaa ohjaamisessa

- Asiakkaalla tulee olla riittävät tiedot kuntoutuksen sisällöstä jo hakuvaiheessa
  - <https://www.kela.fi/laku-perhe-kuntoutus>
- Jos kuntoutuksen aikana ilmenee tarvetta hoidolle, on terveydenhuollolla vastuu hoidon järjestämisestä.
- Jos lapsi tai nuori saa vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen palveluja, hän ei voi saada LAKU-perhekuntoutusta.
- LAKU-perhekuntoutus ei ole ensivaiheen kuntoutusta eikä sopeutumisvalmennusta. Jos asetetut tavoitteet liittyvät ensisijaisesti vertaistukeen ja sairauteen sopeutumiseen, on sopeutumisvalmennuskurssi ajankohtainen palvelu.

Asiakkaan hakeutuminen LAKU-perhekuntoutukseen

1. Asiakasperhe keskustelee kuntoutuksesta hoitavan tahon kanssa, joka tekee tarvittaessa kuntoutussuosituksen.
  - B-lääkärinlausunto tai vastaavat tiedot sisältävä lääketieteellinen selvitys, josta ilmenee sairaus, suositeltu kuntoutus ja sen tavoitteet.
2. Asiakas valitsee sopivan palveluntuottajan omalta alueelta palveluntuottajahausta 15.3.2024 alkaen
  - <https://www.kela.fi/hae-palveluntuottajaa>
3. Asiakas täyttää ja lähettää harkinnanvaraisen kuntoutuksen hakemuslomakkeen KU 132 Kelaan.
  - Liitteeksi kuntoutussuositus
4. Palveluntuottaja on yhteydessä asiakkaaseen 2 viikon kuluessa päätöksen saapumisesta.
  - yhteydenotossa asiakas saa tietoa kuntoutuksen aikatauluista sekä kuntoutuksen toteuttajasta.

Kela|Fpa®

Oma väylä -kuntoutus

Oma väylä -kuntoutuksen tavoitteet ja tarkoitus

- Kuntoutuksen tavoitteena on edistää neuropsykiatrisista häiriöistä kärsivien nuorten aikuisten kiinnittymistä yhteiskuntaan ja tukea heidän sijoittumistaan koulutukseen sekä työmarkkinoille
- Ensisijaisena tavoitteena on opiskelu- ja työelämätaitojen ja -valmiuksien vahvistaminen, jonka lisäksi asiakas saa ohjausta ja harjoitusta arjenhallintataitoihinsa sekä tukea sosiaalisten taitojensa vahvistumiseen
- Asiakas asettaa omat yksilölliset tavoitteensa kuntoutusjaksolle yhteistyössä terveydenhuollon kanssa, ja tarkentaa tavoitteita kuntoutuksen alkaessa.

Oma väylä -kuntoutuksen kohderyhmä

- 16–29-vuotias, jolla on todettu asianmukaisen diagnostisen arvion perusteella jompikumpi tai molemmat seuraavista:
  - autismikirjon häiriö, ilman kognitiivisen kehityksen häiriötä (Aspergerin oireyhtymä)
  - aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö ADHD (tai ADD)
- Lisäksi hänellä on tuen tarvetta opinnoissa tai työelämässä sekä vaikeuksia sosiaalisissa tai arjen hallinnan taidoissa.
- Asiakkaalla voi olla diagnosoituna samanaikainen psykiatrinen häiriö, mutta asiakkaan psyykinen vointi mahdollistaa opinnoista tai työstä suoriutumisen
  - Jos asiakkaan psyykinen vointi osoittautuu kuntoutuksen alkuvaiheessa riittämättömäksi, kuntoutus keskeytetään.
- Asiakas pystyy osallistumaan täysipainoisesti kuntoutuksen kaikkiin osa-alueisiin (yksilö- ja ryhmätapaamisiin) .
  - Kuntoutus voidaan päättää alkuvaiheessa, jos kuntoutus ei ole asiakkaalle oikea-aikainen tai tarkoituksenmukainen tai jos asiakas kokee, ettei kuntoutus vastaa hänen tarpeitaan.
- Kuntoutus ei sovellu asiakkaalle jos hänen tavoitteensa eivät ole työelämälähtöisiä, diagnosointi on kesken tai hänellä on akuutti tai hoitamaton päihdeongelma.

Kuntoutuksen rakenne (12 kk)

27

Yksilötapaamista

10

Ryhmätapaamista

1–2

Läheisten ryhmätapaamista

1–3

Seurantatapaamista

Näin ohjaat Oma väylä -kuntoutukseen

- Kuntoutustarve todetaan terveydenhuollossa
  - B-lääkärintlausunto tai vastaavat tiedot sisältävä lääketieteellinen selvitys, josta ilmenee sairaus, suositeltu kuntoutus ja sen tavoitteet ja KU132
  - Kiinnitä huomiota asiakkaan
    - kuntoutukseen osallistumisen edellytyksiin
    - mahdollisiin samanaikaishäiriöihin (ml. psykiatriset ja päihteiden käyttö)
    - opiskelu- tai työkykyyn sekä työelämä- ja opiskeluyhteyteen tai tavoitteeseen
    - kuntoutuksen oikea-aikaisuuteen ja kuntoutusmotivaatioon
  - Asiakkaalla tulee olla riittävät tiedot kuntoutuksen sisällöstä jo hakuvaiheessa
    - www.kela.fi/oma-vayla-kuntoutus
- Jos kuntoutuksen aikana ilmenee tarvetta hoidolle, on terveydenhuollolla vastuu hoidon järjestämisestä.

Asiakkaan hakeutuminen Oma väylä -kuntoutukseen

1. Asiakas keskustelee kuntoutuksesta hoitavan tahon kanssa, joka tekee tarvittaessa kuntoutussuosituksen
  - B-lääkärintlausunto tai vastaavat tiedot sisältävä lääketieteellinen selvitys, josta ilmenee sairaus, suositeltu kuntoutus ja sen tavoitteet.
2. Asiakas valitsee sopivan palveluntuottajan oman maakuntansa alueelta Kelan palveluntuottajahausta
3. Asiakas täyttää ja lähettää harkinnanvaraisen kuntoutuksen hakemuslomakkeen KU 132 Kelaan päätöksentekoa varten
  - Liitteeksi kuntoutussuositus
4. Palveluntuottaja on yhteydessä asiakkaaseen 2 viikon kuluessa päätöksen saapumisesta
  - yhteydenotossa asiakas saa tietoa kuntoutuksen aikatauluista sekä kuntoutuksen toteuttajasta.

Kela|Fpa®

**Moniammatillinen
yksilökuntoutus**

Moniammatillinen yksilökuntoutus

- **Harkinnanvarainen** moniammatillinen yksilökuntoutus:
  - asiakkaalla on moniongelmainen sairausoireisto, jonka tueksi tarvitaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti toteutettua kuntoutuspalvelua.
- **Vaativa** moniammatillinen yksilökuntoutus:
  - asiakkaan sairauteen tai vammaan liittyy rajoitteita, jotka vaikeuttavat huomattavasti arjen sujumista eikä muusta kuntoutuksesta, esimerkiksi terapiasta ole riittävästi apua
  - asiakkaan sairaus tai vamma vaatii vähintään 1 vuoden kestävästä kuntoutusta.
- Yksilökuntoutuksen tavoitteena on turvata tai parantaa asiakkaan työ- tai opiskelu- ja toimintakykyä ja tukea moniammatillisesti asiakkaan kuntoutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Moniammatillinen yksilökuntoutus

- Moniammatillisen yksilökuntoutuksen palvelut:
  - aikuiselle neurologiset sairaudet -palvelu
  - lapselle ja nuorelle neurologiset sairaudet ja yleissairaudet –palvelu.
- Kuntoutuksen kesto:
  - vaativa: 9-18 arkipäivää ja perustellusta syystä enintään 24 arkipäivää
  - harkinnanvarainen: 15 vuorokautta, sopeutumisvalmennuksena 5 vrk.
- Kuntoutuksesta vastaa moniammatillinen työryhmä, joka laatii asiakkaan kanssa yksilölliset kuntoutustavoitteet ja henkilökohtaisen kuntoutusohjelman.
- Yksilökuntoutus sisältää sekä yksilöllistä että ryhmämuotoista ohjelmaa.
- Kuntoutus järjestetään palveluntuottajan toimipisteessä, jossa asiakas/asiakasperhe voi yöpyä.

Kela|Fpa®

**Neuropsykologinen
kuntoutus**

Neuropsykologinen kuntoutus

- Neuropsykologisen kuntoutuksen tavoitteena on edistää opintojen edistymistä, työelämässä pysymistä ja työelämään siirtymistä tai palaamista.
- Vaativa neuropsykologinen kuntoutus alle 65-vuotiaille, harkinnanvarainen neuropsykologinen kuntoutus 16–67-vuotiaille, joilla on työ- tai opiskelukykyä rajoittamassa esimerkiksi
  - kehityksellisiin häiriöihin liittyvä luki- tai hahmotushäiriö
  - tarkkaavaisuushäiriö (ADHD)
  - monimuotoiset kehitykselliset häiriöt.
- Myönnetään vuodeksi kerrallaan. Voi saada Kelan tukemana enintään 3 vuotta.

Neuropsykologinen kuntoutus

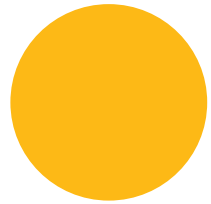
- Neuropsykologisen kuntoutuksen käynnistäminen edellyttää aina neuropsykologista tutkimusta. Tutkimuksessa selvitetään erityisvaikeuksien luonne sekä kehityksellisten oppimisvaikeuksien tai neuropsykologisten häiriöiden laajuus, vaikeusaste, haitta ja hoidettavuus.
- Kuntoutuksen toteutus perustuu neuropsykologin tutkimuslausunnon ja erikoislääkärin lausunnon mukaiseen suunnitelmaan, jonka Kela on hyväksynyt.
- Kuntoutus toteutetaan yleensä yksilökuntoutuksena, mutta se voi olla myös ryhmämuotoista. Ryhmämuotoisen kuntoutuksen tarve arvioidaan neuropsykologisessa tutkimuksessa.
- Asiakkaalle jää omavastuuosuus itse maksettavaksi.

Kela|Fpa®

Ammatillinen kuntoutus 6§

Nuoren ammatillinen kuntoutus 7a§

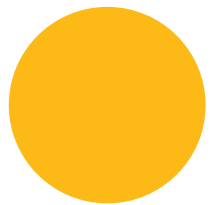
Ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytykset 6§

Asianmukaisesti todettu sairaus tai vamma on aiheuttanut tai sen arvioidaan aiheuttavan lähivuosina **työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen**

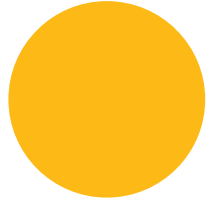

Työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaista heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon henkilön **kokonaistilanne**: fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky, elämäntilanne, taloudelliset ja sosiaaliset seikat, asumisolosuhteet, koulutus, ammatti, aikaisempi toiminta ja ikä sekä muut vastaavat tekijät

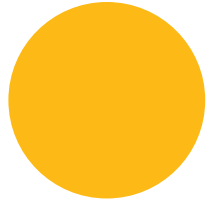

Kuntoutuksen tulee olla **tarkoituksenmukaista**

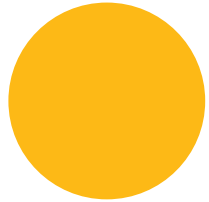
Nuoren ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytykset 7a§

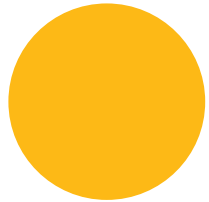
16–29-vuotiaalle nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt. Tarkoitettu erityisesti nuorille, jotka ovat ilman opiskelu- tai työpaikkaa tai joiden opiskelu on vaarassa keskeytyä

Kuntoutus on tarkoituksenmukaista nuoren toimintakyvyn ja elämänhallinnan sekä opiskelu- tai työllistymisvalmiuksien tukemiseksi tai edistämiseksi

Kuntoutus on tarpeen tukemaan tai edistämään nuoren kykyä opiskella tai työllistyä

Tavoitteena tukea ja edistää syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten toimintakykyä, elämänhallintaa sekä valmiuksia ja kykyä opiskella ja työllistyä

NUOTTI-valmennus 7a§

Valmennuksen teemat

- Nuoren vahvuuksien ja toiminnan esteiden kartoittaminen
- Muutosmotivaation vahvistaminen
- Ammatilliselle polulle suuntaaminen

Palvelun kuvaus

- Nuori saa tuekseen henkilökohtaisen valmentajan, Kesto 20 x 60 min käyntikertaa
- Lisäksi tarpeellinen verkostotyö ja yhteydenpito
- Ratkaisukeskeinen työote ja toiminnalliset menetelmät
- Valmennus toteutuu pääasiassa arkiympäristössä eli siellä missä nuori liikkuu ja viettää aikaansa

Ammatillinen kuntoutus selvitys 6§ ja 7a§

Kohderyhmä

- asiakkaan ammatillinen tilanne on epäselvä
- asiakas tarvitsee moniammatillisen työryhmän tukea työ- ja opiskelukykyensä vaikuttavien tekijöiden tunnistamiseen, arviointiin ja kuntoutusmahdollisuuksien selvittämiseen.

Palvelun kuvaus

- kesto enintään 10 päivää
- aloitetaan alkuselvityksellä, jossa arvioidaan asiakkaan lääkinnälliset ja erityisesti ammatillisen kuntoutuksen tavoitteet ja mahdollisuudet
- ammatillinen kuntoutus selvitys tuottaa yksilöllisen ammatillisen kuntoutussuunnitelman kuntoutusvaihtoehtoineen
- Moniammatillisuus: lääkäri, psykologi, sosiaalityöntekijä/ sosionomi, työelämän asiantuntija, fysio- tai toimintaterapeutti.

Koulutuskokeilu 6§ ja 7a§

Kohderyhmä

- Eri sairauksia sairastaville, joilla on koulutusalan valinnassa erityisiä vaikeuksia (esim. vammainen tai erityistä tukea tarvitseva nuori).

Palvelun kuvaus

- kesto 1-10 vrk
- kokeilun aikana voi tutustua kouluelämään, miettiä kiinnostaako tietty koulutusala ja onko se sopiva
- kokeilun aikana saa tietoa koulutuksen asettamiin vaatimuksiin ja siihen, mitä ammattiala edellyttää
- kokeilu järjestetään ammatillisissa oppilaitoksissa tai erityisoppilaitoksissa.

Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK) 6§ ja 7a§

Kohderyhmä

- asiakkaan urasuunnitelma, ammattiala tai sen soveltuvuus ovat sairauden takia epäselviä
- asiakas tarvitsee tukea työpaikan etsintään
- asiakas tarvitsee tukea työn tai yritystoiminnan aloittamisessa
- asiakas tarvitsee runsaasti tukea uratavoitteiden, työkykyä vastaavien ammattialojen, soveltuvien työnkuvien täsmentämisessä ennen palkkatyöhön, yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi siirtymistä

Palvelun kuvaus

- sisältää 3 eri palvelua:
  - työkokeilu (kesto 60 päivää)
  - työhönvalmennus (kesto 60-180 päivää)
  - työkokeilun ja työhönvalmennuksen yhdistelmä (kesto 120-240 päivää)
- asiakasta tukee oma työhönvalmentaja
- joustava toteutus; kuntoutuspäiviä 3-5/vk tai min. 3 t/pvä

Taito –kuntoutus 6§

Kohderyhmä

- on jäänyt työttömäksi tai työttömyys on jatkunut pidempään tai ei ole hankkinut ammatillista koulutusta
- on keskeyttänyt opintonsa esim. mielenterveydenhäiriön, muun sairauden tai sosiaalisen tuen puutteen tai elämänhallinnan heikentymisen takia
- on valmistunut ammattiin tai vaihtanut ammattia, mutta hänen on vaikea työllistyä sairaudesta aiheutuvien rajoitusten takia
- on saanut kuntoutustuesta tai työkyvyttömyyseläkkeestä hylkäävän päätöksen, ja suunta työelämään on epäselvä
- on ollut sosiaalisessa kuntoutuksessa ja tarvitsee jatkossa ammatillista kuntoutusta

Palvelun kuvaus

- Palvelun kokonaiskesto on enintään 106 vrk ja se toteutetaan 15 kk aikana sen alkamisesta.
- Palveluntuottaja muodostaa yksittäisistä kuntoutuspäätöksen saaneista asiakkaista ryhmän:
  - 18-29-vuotiaiden ryhmä tai
  - 18-64-vuotiaiden sekaryhmä
- **Moniammatillisen tiimin ammattihenkilöt ovat**
  - psykologi, sosiaalityöntekijä **tai** sosionomi
  - työelämän asiantuntija
  - toimintaterapeutti **tai** fysioterapeutti **tai** työfysioterapeutti **tai** sairaanhoitaja **tai** terveydenhoitaja.

Opinnot ammatillisena kuntoutuksena 6§

Kohderyhmä

- Esim. opiskelevalle nuorelle, jolle sairaus aiheuttaa opiskelukyvyn heikentymistä ja opintojen hidastumista.
- Esim. nuorelle tai aikuiselle, jolla on taustalla useita koulutuksen keskeytyksiä sairauden takia.
- Esim. aikuiselle uudelleenkoulutettavalle, jonka ammatinvaihto johtuu terveydellisistä syistä ja hän ei kuulu työeläkelaitoksen ammatillisen kuntoutuksen piiriin.

Palvelun kuvaus

- suunnitellun koulutus- ja ammattialan tulee olla asiakkaalle sairauden tai vamman kannalta sopiva ja siten mahdollistaa työelämään osallistumisen
- koulutus voi olla perus-, uudelleen-, jatko- tai täydennyskoulutusta, tai ammatillisen koulutuksen vuoksi välttämätöntä peruskoulutusta
- Kela voi myöntää koulutuksen tutkinnon suorittamisen ajaksi
- koulutuksen ajalta Kela maksaa kuntoutujalle kuntoutusrahaa ja koulutarvikemäärärahaa.

Opiskelun ja työskentelyn apuvälineet 8§

Kohderyhmä

Asiakas, joka

- ei sairauden tai vamman takia suoriudu opiskelusta tai työstä ilman haettavaa apuvälinettä tai suoriutuminen ilman apuvälinettä on kohtuuttoman vaikeaa tai rasittavaa (esim. näkö- tai kuulovamma, neurologiset sairaudet).

Palvelun kuvaus

- Apuväline on yksilöllisesti suunniteltu ja tekniseltä tasoltaan vaativa
- Apuväline voi myös olla
  - standardivalmisteinen laite (esim. kannettava tietokone), kun sen tarve perustuu sairauteen tai vammaan ja se on yksilöllisesti perusteltu
  - tietylle vamma ryhmälle suunniteltu laite (esim. lukutelevisio) tai standardivalmisteiseen laitteeseen liitetty apuvälineominaisuus (esim. pistenäytöllä varustettu tietokone).

Kela|Fpa®

Nuoren kuntoutusraha

Nuoren kuntoutusrahan myöntämisedellytykset

16-19 –vuotiaalle, kun

- työ- tai opiskelukyky tai mahdollisuudet valita ammatti tai työ ovat olennaisesti heikentyneet
  - Hyvän hoitokäytännön mukaisesti, ajantasaisin selvityksin asianmukaisesti todettu sairaus tai vamma, jolla yhteys työ- tai opiskelukyvyn olennaiseen heikentymiseen
- tarve tehostetulle kuntoutukselle eli tarve erityisille tukitoimille
  - Tukitoimi voi olla esimerkiksi säännöllinen terapia tai pedagogiset tukitoimet koulussa
- Hyvinvointialueella on laadittu henkilökohtainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma (KHOPS)
  - Laaditaan nuoren, hänen huoltajan ja hyvinvointialueen edustajan kanssa **nuorta varten**, esimerkiksi sosiaalialan, terveysalan tai oppilashuollon ammattilainen. [KU110](#)-lomake käy.
- tarkoituksena varmistaa ammatillista kuntoutumista ja edistää työllistymistä

Jokaisen yllä olevan myöntämisedellytyksen tulee täyttyä!

Lisäksi

- Kelan on aina selvítettävä, voiko koulutuksen myöntää ammatillisena kuntoutuksena, jos nuoren kuntoutusrahaa haetaan opintojen ajalle
- Kelan on aina selvítettävä ensin oikeus nuoren kuntoutusrahaan, jos alle 20-vuotias hakee työkyvyttömyyseläkettä

Hyödyllisiä kela.fi -linkkejä

- [Terveystenhoito ja lääkärit](#)
  - [Näin ohjaat kuntoutukseen](#)
  - [B-lausunto](#)
- [Kelan koulutukset ammattilaisille](#)
  - [Koulutukset ammattilaisille aiheittain](#)
- Terveystinfo-uutiskirje terveydenhuollon ammattilaisille
  - [Tilaa uutiskirje](#)

Kiitos mielenkiinnostanne

anna.onnela@kela.fi

petri.syvakangas@kela.fi

Kela|Fpa